

NASLJEDNO PRAVO

15. studenoga 2022. godine

Ostavitelj

- ▶ Nasljedno pravo uređeno je **Zakonom o nasljeđivanju**.
- ▶ Zakon sadrži definiciju **ostavitelja** i prema njoj to je fizička osoba koju nasljeđuju njezini nasljednici, a ako istih nema nasljeđuje ju općina ili grad (u tim slučajevima ostavina se naziva **ošasna ostavina**).

Nasljednik

- ▶ **Nasljednik** je fizička osoba koja je smrću ostavitelja stekla nasljedno pravo.
- ▶ Svaka osoba sposobna je nasljediti, osim ako zakonom nije određeno drugačije.
- ▶ Nasljednik se može **odreći** nasljedstva, osim ako se radi o očasnoj ostavini - općina/grad – oni se kao nasljednici ne mogu odreći nasljedstva.

Vrste nasljeđivanja

- ▶ Nasljediti se može:
 1. na temelju **zakona** ili
 2. na temelju **oporuke**.
- ▶ Na temelju zakona se nasljeđuje ako iza ostavitelja **nema oporuke**.
- ▶ Nasljedno pravo stječe se u **trenutku smrti** ostavitelja.

Zakonski nasljednici

► Zakonski nasljednici ostavitelja su:

1. njegovi potomci, posvojčad i njihovi potomci, djeca nad kojom ostavitelj ima partnersku skrb i njihovi potomci,
2. njegov bračni drug,
3. njegov izvanbračni drug,
4. njegov životni partner,
5. njegov neformalni životni partner,
6. njegovi roditelji ili posvojitelji,
7. njegovi braća i sestre i njihovi potomci,
8. njegovi djedovi i bake, kao i njihovi potomci, te
9. ostali predci.

Nasljedni redovi

- ▶ Zakonski nasljednici razvrstani su u nasljedne redove.
- ▶ Nasljedni redovi su sljedeći:
 1. **prvi nasljedni red** čine ostaviteljevi potomci i njegov bračni drug (odnosno ostaviteljev izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner),
 2. **drugi nasljedni red**, ostavitelja koji nije imao potomke čine njegovi roditelji i bračni drug (odnosno ostaviteljev izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner),
 3. **treći nasljedni red** čine ostaviteljevi djedovi i bake i njihovi potomci, a **četvrti nasljedni red** njegovi pradjedovi i prabake; iza pradjedova i prabaka ostavitelja nasljeđuju njegovi daljnji predci.

Zakonsko nasljeđivanje

- ▶ Ostavina se među zakonskim nasljednicima dijeli na sljedeći način:
 1. nasljednici prvog nasljednog reda dijele ostavinu na **jednake dijelove**, dok
 2. nasljednici drugog nasljednog reda dijele ostavinu na način da $\frac{1}{2}$ **ostavine** dobiju roditelji ostavitelja – koji tu polovinu među sobom dijele na **jednake dijelove**, a **drugu polovinu** dobije bračni drug (odnosno ostaviteljev izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner).

Oporuka

- ▶ Oporuka je pravni posao koji predstavlja izražavanje **posljednje volje** kojom ostavitelj raspolaže svojom imovinom za slučaj smrti (mortis causa).
- ▶ Može ju sastaviti svaka osoba koja je **sposobna za rasuđivanje** i koja je **navršila 16 godina života**.
- ▶ Ako nisu ispunjene prethodno spomenute pretpostavke, oporuka je **ništavna**.
- ▶ Može se sastaviti u **redovitom obliku** kao privatna ili javna oporuku, a u **izvanrednim okolnostima**, oporučitelj može svoju posljednju volju izjaviti pred dva svjedoka.
- ▶ Oporukom se može raspolagati svime čime smo bili ovlašteni raspolagati i za života, uz ograničenja koja nameću zakonske odredbe o nužnom nasljeđivanju u korist članova uže obitelji.

Opoziv oporuke

- ← Oporuka se **uvijek** može opozvati i to:
 1. u cijelosti ili
 2. djelomično.
- ▶ Opoziv oporuke je moguć na više načina:
 1. **očitovanjem volje** koje je dano u bilo kojem obliku u kojem se po zakonu može napraviti oporuka,
 2. **uništenjem** isprave,
 3. **novom oporukom**
 4. kasnijim **voljnim raspolaganjem stvari ili pravom**, koje su oporukom nekome namijene drugačije nego je to oporukom predviđeno.

Čuvanje oporuke

- ▶ Oporuku, neovisno o obliku u kome je sastavljena:
 1. može čuvati **sam oporučitelj** ili
 2. je može predati na čuvanje nekoj **drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi**.

- ▶ Ako svoju oporuku želi, može ju povjeriti na čuvanje:
 1. **sudu**,
 2. **javnom bilježniku** ili
 3. u **inozemstvu konzularnom**, odnosno **diplomatsko-konzularnom predstavniku Republike Hrvatske**, koji su je dužni primiti na čuvanje i o tome bez odgode poslati obavijest u **Hrvatski upisnik oporuka**.

Hrvatski upisnik oporuka

- ▶ **HUO** je javni upisnik, ali podaci iz istoga se ne mogu prije oporučiteljeve smrti staviti na raspolaganje nikome, osim **samom oporučitelju ili osobi koju on za to posebno ovlasti.**
- ▶ U njemu se evidentira činjenica da je oporuka **sastavljena, pohranjena** te i **proglašena**, a vodi ga **Hrvatska javnobilježnička komora.**
- ▶ Na zahtjev oporučitelja, podatke o navedenim činjenicama (da je oporuka sastavljena, pohranjena) dostavljaju **nadležni sudovi, javni bilježnici, odvjetnici i osobe koje su napravile oporuku.**
- ▶ Ako oporuka nije pohranjena u Upisniku ili na nekom drugom mjestu, to ne utječe na valjanost same oporuke.
- ▶ Pohranjivanjem oporuke u Upisnik, oporučitelj može biti siguran da će njegova posljednja volja biti poštovana.

Nužni nasljednici

- ▶ Unutar nasljednog prava postoji pravo na **nužni dio**, a to je pravo koje pripada nužnom nasljedniku.
- ▶ Nužni nasljednici su:
 1. ostaviteljevi **potomci**,
 2. njegova **posvojčad i njihovi potomci** i
 3. njegov **bračni drug**.
- ▶ **Ostaviteljevi roditelji, posvojitelji i drugi predci** su nužni nasljednici samo ako su trajno nesposobni za rad i nemaju nužnih sredstava za život.
- ▶ Da bi navedene osobe bile nužni nasljednici potrebno je da su po zakonskom redu nasljeđivanja pozvane na nasljeđivanje.

Nužni dio

- ▶ **Nužni dio** je dio koji pripada nužnom nasljedniku.
- ▶ Ako se radi o potomcima, posvojčadi i njihovim potomcima nužni dio iznosi $\frac{1}{2}$ **dijela** koji bi im pripao po zakonskom redu nasljeđivanja, dok je nužni dio ostalih nužnih nasljednika $\frac{1}{3}$ **dijela** koji bi im pripao po zakonskom redu nasljeđivanja.
- ▶ Ako ostavitelj napravi oporuku, istom može odrediti da nužni nasljednik svoj nužni dio dobije u **stvarima, pravima ili novcu** – samo je bitno da dobije onoliku vrijednost iz ostavine koliko odgovara njegovom nužnom dijelu.

Povreda nužnog dijela

- ▶ Nužni dio je **povrijeđen** ako je ukupna vrijednost raspolaganja oporukom i/ili vrijednost darova tolika, da zbog istih, nužni nasljednik ne bi dobio punu vrijednost nužnog dijela.
- ▶ U navedenim slučajevima **umanjuje se raspolaganje oporukom**, a kada to ne bi bilo dovoljno da se namiri nužni dio nužnog nasljednika, **vraćaju se darovi**.
- ▶ Zahtijevati umanjivanje raspolaganja oporukom, kao i povrat darovanja, može **samo** nužni nasljednik.
- ▶ Iznimno, navedeno pravo je nasljeđivo, i njegovi **nasljednici mogu staviti** takav **zahtjev**, ali **samo** pod uvjetom da je nužni nasljednik za života stavio **zahtjev za nužni dio**.

Odricanje od nasljedstva

- ▶ Nasljednik se može **odreći** nasljedstva, na dva načina:
 1. ili javno ovjеровljenom izjavom,
 2. ili izjavom danom na zapisnik kod suda do donošenja prvostupanjske odluke.
- ▶ Ako nasljednik umre prije završetka ostavinske rasprave ili nakon završetka, ali prije donošenja prvostupanjske odluke, a nije se odrekao nasljedstva, pravo odricanja prelazi na njegove nasljednike.
- ▶ **Odricanje od nasljedstva** odnosi se na nasljednika i njegove potomke, osim ako **nasljednik izričito izjavi da se odriče samo u svoje ime**.
- ▶ Odricanje se **ne može opozvati**, a isto tako nije moguće odricati se od nasljedstva unaprijed (odricanje od nasljedstva koje nije otvoreno), ali niti nakon što je ostavinska rasprava zaključena.

Odgovornost za dugove ostavitelja

- ▶ Nasljednici odgovaraju za **dugove ostavitelja**, izuzev onoga nasljednika koji se odrekao nasljedstva.
- ▶ Nasljednik za dugove odgovara, **do visine vrijednosti naslijeđenih dijelova**, a ako je više nasljednika, odgovaraju solidarno za dugove ostavitelja - naravno svaki do visine vrijednosti svoga naslijeđenog dijela (neovisno o tome je li izvršena dioba nasljedstva).
- ▶ Dugovi se među nasljednicima dijele **razmjerno** njihovim naslijeđenim dijelovima, osim u slučaju kada je oporukom određeno drugačije.

Oporezivanje nasljedstva

- ▶ **Pokretnine** - za određivanje visine poreza na nasljedstvo pokretnina nadležno je porezno tijelo prema prebivalištu/uobičajenom boravištu poreznog obveznika fizičke osobe/sjedištu poreznog obveznika pravne osobe (dakle nadležno je porezno tijelo prebivališta/uobičajenog boravišta nasljednika fizičke osobe, odnosno sjedišta nasljednika pravne osobe).
- ▶ **Osnovicu čini iznos gotova novca, tržišna vrijednost novčanih tražbina i vrijednosnih papira (vrijednosnica), kao i pokretnina na dan utvrđivanja porezne obveze** i to nakon odbitka dugova i troškova koji se odnose na imovinu na koju se plaća taj porez.
- ▶ Porez na nasljedstvo pokretnina plaća se **po stopi od 4%** u roku od **15 dana od dana dostave rješenja** o utvrđivanju toga poreza, budući da žalba ne odgađa izvršenje niti privremenog niti konačnog poreznog rješenja.

- ▶ 2. **Nekretnine** - se oporezuje se **porezom na porez nekretnina** sukladno Zakonu o porezu na promet nekretnina.
- ▶ Obveznik poreza na promet nekretnina pri nasljeđivanju je nasljednik.
- ▶ Osnovica poreza na promet nekretnina je **tržišna vrijednost nekretnine** u trenutku nastanka porezne obveze koju utvrđuje Porezna uprava iz isprave o stjecanju nekretnine.
- ▶ Na utvrđenu tržišnu vrijednost nekretnine plaća se porez na promet nekretnina **po stopi od 3%**.
- ▶ Obveznik poreza na promet nekretnina dužan je **u roku 15 dana od dana dostave rješenja** o utvrđivanju poreza na promet nekretnina platiti poreznu obvezu, budući da **žalba ne odgađa izvršenje** niti privremenog niti konačnog poreznog rješenja.

Oslobođenje od plaćanja poreza

- ▶ Kod **pokretnina** oslobođeni su poreza na nasljedstvo: **bračni drug, izvanbračni drug, formalni životni partner, neformalni životni partner, potomci i pretci koji čine uspravnu liniju, kao i posvojenici i posvojitelji umrloga.**
- ▶ Kod **nekretnina** oslobođeni su poreza koji se plaća prema Zakonu o prometu nekretnina: **bračni drug, izvanbračni drug, formalni životni partner, neformalni životni partner, potomci i pretci koji čine uspravnu liniju, i posvojenici i posvojitelji umrloga.**

Pravno savjetovište

- ▶ Za članove UIR Zagreba radi svaki **utorak i četvrtak od 13h do 18h**
- ▶ Obavezna prethodna narudžba i rezervacija termina:
- ▶ na brojeve telefona: **01/4876301, 01/4829119, 01/4829392** ili
- ▶ putem e-pošte: **pravnik@uir-zagreb.hr**

► Hvala na pozornosti!

Za UIR Zagreb pripremila: Ivana Unger, mag. iur.